

Advies

Van: Kwaliteitsinstituut Wbtv
Aan: Raad voor Rechtsbijstand
Betreft: Aanpassing Besluit Uitwijklijst Wbtv
Datum: 18 maart 2013

Het Kwaliteitsinstituut heeft kennis genomen van de uitspraken van de Raad van State d.d. 17 en 24 oktober 2012 inzake plaatsingen op de Uitwijklijst. Op de bijeenkomst van 21 februari 2013 zijn de gevolgen van deze uitspraak besproken. Strekking van de uitspraken is dat de Raad van State het niet redelijk acht dat tolken en vertalers voor plaatsing op de Uitwijklijst hun taalvaardigheid in een vreemde taal moeten aantonen, omdat de wettekst stelt dat plaatsing op de Uitwijklijst juist voorbehouden is aan tolken en vertalers wier taalvaardigheid juist niet toetsbaar is vanwege het ontbreken van opleidingen of toetsdeskundigen in de betreffende taal.

Herbezinning

Het Kwaliteitsinstituut onderkent dat op basis van de uitspraken een herziening van het huidige beleid noodzakelijk is. Omdat naast de uitspraken van de Raad van State ook andere relevante ontwikkelingen van belang zijn, vindt het Kwaliteitsinstituut dat niet alleen de taalvaardigheidseis, maar het gehele beleid heroverwogen moet worden.

- Bij de vaststelling van het huidige beleid bestond er veel onduidelijkheid over een aantal uitvoeringsaspecten van de wet en de bepalingen over deze lijst. Zo stond niet vast op welk niveau een tolk of vertaler de vereiste kennis en vaardigheden moest hebben, aan welke eisen een taaltoets en toetsdeskundige moesten voldoen om de kennis van de taal betrouwbaar te kunnen vaststellen en of het om deskundigen in Nederland of ook daar buiten (en zo ja, hoe ver daarbuiten) ging.
- Inmiddels heeft de jurisprudentie bevestigd dat taalvaardigheid op Hbo-niveau de norm is voor deze competentie (bij inschrijving in het Rbtv). De Raad voor Rechtsbijstand heeft een kader vastgesteld voor taaltoetsing en inmiddels diverse opleidingen en deskundigen aangewezen om taalvaardigheid op het voor inschrijving in het Rbtv vereiste niveau te toetsen.
- Ook zijn er meer opleidingsmogelijkheden om inschrijving te realiseren (vooral door nieuwe taalgelinkte opleidingen bij het SIGV) en worden in steeds meer talencombinaties en vertaalrichtingen integrale tolk- en vertaaltoetsen aangeboden (SNEVT).

- Mede op basis van de adviezen van de Commissie btw zou inschrijving moeten volgen als een tolk/vertaler aantoonbaar beschikt over:
 - Taalvaardigheid in bron- en doeltaal (C1-niveau van het ERK);
 - Afgeronde scholing in tolk- of vertaalvaardigheid en –attitude (de kaders daarvoor worden momenteel ontwikkeld);
 - Substantiële ervaring in de betreffende talencombinatie of vertaalrichting (ook hiervoor zijn concrete criteria in voorbereiding) kunnen aantonen;
 - Door de combinatie van taalvaardigheid en substantiële ervaring is ook de kennis van de cultuur voldoende gewaarborgd.
- Door het toenemende aanbod van opleidingen en toetsen is het voor tolken en vertalers steeds beter mogelijk geworden om aan te tonen dat zij over een, enkele of alle competenties beschikken.

Criteria Uitwijkljst

Het Kwaliteitsinstituut is van mening dat hierdoor voor inschrijving in het Rbtv en plaatsing op de Uitwijkljst dezelfde criteria gehanteerd kunnen en dienen te worden, met uitzondering van taalvaardigheid in een niet te toetsen taal.

Deze benadering sluit niet alleen beter aan bij het oorspronkelijke doel van deze bepaling uit de wet, maar leidt tevens tot eliminatie van een aantal nadelen die aan het huidige beleid Uitwijkljst kleven:

- het verschil in kwaliteit tussen de tolken en vertalers in het Rbtv en op de Uitwijkljst is groot. Waar Uitwijkljsttolken en –vertalers nu alle competenties op een lager niveau beheersen, zou aansluiting bij de criteria voor het Rbtv ertoe leiden dat de Uitwijkljst alleen minder garanties biedt op het terrein van taalvaardigheid. Ook de plaatsingstermijn (3 jaar i.p.v. 5 jaar) en de verlengingseisen (geen ervaring) zijn verschillen in het huidige beleid, die nu kunnen worden weggenomen.
- Tegelijkertijd vervalt op deze manier de mogelijkheid om plaatsing op de Uitwijkljst te verwerven voor tolken en vertalers die werken in talen waarvoor het reguliere onderwijsaanbod wel mogelijkheden kent om scholing te volgen en competenties aan te tonen. Deze beroepsbeoefenaren hebben inmiddels vier jaar de tijd gehad om hun competenties te ontwikkelen tot het niveau dat recht geeft op inschrijving in het Rbtv. Het Kwaliteitsinstituut is overigens wel van mening dat tolken en vertalers die, op basis van het huidige beleid, de verwachting hadden dat ze enige jaren de tijd hadden om die ontwikkeling door te maken, ook nog voldoende ruimte moeten krijgen dat te doen.

Advies

Het Kwaliteitsinstituut adviseert de Raad voor Rechtsbijstand:

- Het beleid Uitwijkljst Wbtv te herzien;
- Plaatsing te beperken tot talencombinaties en vertaalrichtingen waarbij bron- of doeltaal niet te toetsen is;

- Een lijst op te stellen en te beheren van niet-toetsbare talen en die toegankelijk te maken voor tolken en vertalers. Het Kwaliteitsinstituut acht het redelijk dat tolken en vertalers hun taalvaardigheid binnen de Europese Unie kunnen laten toetsen;
- Voor de overige criteria voor plaatsing op de Uitwijkljst aan te sluiten bij de eisen voor inschrijving in het Rbtv;
- Voor taalvaardigheid C1-niveau van het ERK als norm te hanteren. Daarmee wordt aangesloten bij de eisen die de reguliere opleidingen hanteren en bij het kader voor de integrale tolk- en vertaaltoetsen,
- Tolken en vertalers die op de Uitwijkljst staan bij de inwerkingtreding van dit nieuwe beleid, een ruime overgangperiode te bieden waarin zij hun competenties kunnen ontwikkelen tot het niveau van inschrijving in het Rbtv;
- De overige voorwaarden en verplichtingen die voortvloeien uit inschrijving in het Rbtv (verlengingstermijn en -eisen, Gedragscode, klachtenregeling, artikel 9 Wbtv, etc.) van overeenkomstige toepassing te verklaren.

Datum: 27-3-2013

Mr. H.C.A. de Groot
Voorzitter